

Regional förvaltningsplan för
kronhjort (kronvilt),
nominatunderarten (*Cervus elaphus elaphus*)

Planen har upprättats av

Anders Jarnemo, Kronhjortsgruppen,

Nils Carlsson, Länsstyrelsen i Skåne län

FÖRORD

Som Skånes landskapsdjur har kronviltet ett starkt symbolvärde och den är en karaktärsart för landskapet precis som bok, vit stork, glada, Skånegås och lövgroda.

Jakt och avskjutning av en nära hotad art/underart är en svår balansgång mellan bevarande, populationsreglering och nyttjande av en resurs. Detta ställer höga krav på aktuell kunskap om populationen så att vårt viktigaste förvaltningsverktyg, licenstilldelningen, säkrar att vi uppfyller de mål vi har beslutat för nominatunderarten av kronhjort. För att förvaltningsplanen ska bli tydlig och lättöverskådlig så har mycket av bakgrundsinformationen och den underliggande forskningen utelämnats.

Planen ska uppdateras var tredje år från beslutsdatumet.

Margareta Pålsson
Landshövding
Ordförande Viltförvaltningsdelegationen

INNEHÅLL

FÖRORD	2
SAMMANFATTNING	4
BAKGRUND TILL FÖRVALTNINGSPLANEN	5
NOMINATUNDERARTEN –SKÅNES LANDSKAPSDJUR	5
Nuvarande utbredning och populationsstatus	5
Hot mot nominatunderarten	6
ÖVERGRIPANDE MÅL	6
Åtgärder och rekommendationer för att nå och upprätthålla målen	7
Jaktlagstiftning och förvaltning	7
Inventering	8
Förvaltningsområde	8
Utanför förvaltningsområdet	9
FÖRVALTNINGSUTMANINGAR	9
Varför behövs en reglerad och samordnad förvaltning?	9
Störning av friluftsliv	10
Vägar, järnvägar och annan exploatering	10
Stängsel	10
Skador på skog och gröda	10
PÅGÅENDE SKADEFÖREBYGGANDE ARBETE	11
HUR OLIKA AKTÖRER KAN FRÄMJA EN GOD FÖRVALTNING	11
Finansieringshjälp för åtgärder	12
Inventering	12
Skadeförebyggande åtgärder	12
Information	12

SAMMANFATTNING

- Nominatunderarten av kronvilt *Cervus elaphus elaphus* i Skåne bedöms vara en genetiskt intakt restpopulation av det ursprungliga svenska kronviltet och är kategoriserad som Nära hotad (NT) i rödlistan för hotade arter. Efter att ha varit mycket nära utrotning i början av 1900-talet uppskattas populationen idag till cirka 2 500 till 3 000 djur före jakt.
- Jakten på kronvilt regleras i Skåne genom ett licenssystem som grundar sig på en årlig och omfattande inventering. Tack vare detta är den skånska kronviltpopulationen en av få hjortviltpopulationer som uppvisar en nästan helt jämn könsfördelning och, där en stor andel av populationen består av äldre handjur.
- Målet är att frysa population vid 3000 djur före jakt. Nominatunderarten blir då livskraftig enligt gällande system för rödlistning (IUCN), förutsatt att populationen har en jämn könsfördelning och en bra åldersfördelning där 10 % av populationen ska utgöras av handjur i åldern 6-14 år.
- Kronvilt kan, i likhet med andra klövviltarter, orsaka allvarlig på skog och gröda. Det största problemet är att kronviltet äter bark på träd, där särskilt rödgran är utsatt, vilket medför allvarliga och kostsamma skador för skogsbruket. I Skåne uppstår omfattande skador redan vid låga förekomster av kronvilt och sambandet mellan kronviltets populationstäthet och skadenivån på träd som är känsliga för barkskalning i flera decennier verkar svagt. Däremot ökar skadorna totalt sett när kronhjorten sprider sig till nya områden. På grund av detta är det inte önskvärt att nominatunderarten sprider sig från de områden den finns idag.
- Kronvilt är med en låg reproduktion och en sen mognad för handjuren känsligt för en felaktig avskjutning. De fullvuxna hjortarna (≥ 6 år) spelar en stor roll i ekologin och för samspelet under brunsten. Lättnader i jaktregler leder till ett mycket hårt jakttryck på handjur, med en skev könsfördelning och en brist på fullvuxna handjur.
- Ett förvaltningsområde bildas söder om väg E22 från Blekingegränsen till Malmö. Genom att samverka med Trafikverket om pågående uppsättning av viltstängsel längs E22 ska risken för hybridisering med norrifrån kommande kronvilt minimeras. Genom att viltpassager görs som undergångar (som kronvilt undviker) kan annat vilt passera.
- Inom förvaltningsområdet ska jakten på kronvilt vara licensreglerad i kronhjortsområden enligt nuvarande modell. Årlig inventering och uppföljning ska ge underlag för förvaltningen. Inom förvaltningsområdet gäller särskilda föreskrifter för hägn med kronvilt. Utanför förvaltningsområdet är det fortsatt allmän jakttid på kronvilt.
- Det skadeförebyggande arbetet ska utvecklas till konkreta åtgärder, och för rådgivning till jord- och skogsbruk och jägare.
- I vissa störningskänsliga områden finns det behov av information, styrning och särskilda hänsynstaganden som minskar störningsrisk. Det är också viktigt att hänsyn tas till kronviltet och konsekvenser analyseras vid väg- och järnvägsprojekt och annan exploatering.

BAKGRUND TILL FÖRVALTNINGSPLANEN

Sverige har skrivit under konventionen om biologisk mångfald ("Riokonventionen") och därigenom förbundit sig att bevara inhemska arter och underarter i livskraftiga bestånd för framtiden. Naturvårdsverket konstaterar i brev (2012-05-09, dnr- nv 04120-12) till länsstyrelsen i Skåne att den regionala förvaltningen av nominatunderarten har varit så framgångsrik att nominatunderarten på bara 10 år har lämnat kategorin starkt hotad i rödlistan för hotade arter för att nu ligga i den lägsta klassningen för hotade arter, nära hotad. Naturvårdsverket uppmanar därför länsstyrelsen att fortsätta den framgångsrika förvaltningen och att ta fram en regional förvaltningsplan för en jaktbar och aktivt förvaltat klövviltsart. Det finns en bred samsyn i Skåne om att det ursprungliga svenska kronviltet ska bevaras och förvaltas långsiktigt, något som manifesteras i en viljeinriktning som enhälligt antogs av Viltförvaltningsdelegationen i Skåne län. Samtidigt orsakar kronviltet skador på skog och gröda och det finns ett uttalat behov av att långsiktigt reglera populationen på en stabil och livskraftig nivå som inte ökar över tid.

NOMINATUNDERARTEN – SKÅNES LANDSKAPSDJUR

Kronviltet invandrade till Skåne för cirka 10 000 år och nådde en nordlig utbredningsgräns som gick genom Bohuslän, Dalsland, Västergötland, Östergötland och Öland. Denna utbredning tros ha upprätthållits fram till slutet på 1700-talet, då det kungliga jaktprivilegiet på hjortvilt upphörde och ersattes med allmän jakt. Efter att den sista kronhjorten utanför Skåne fällts i Västergötland 1847, fanns endast färre än 100 djur på några gods i södra Skåne. Minskningen fortsatte och en uppskattning från 1907 redovisar en stam på endast ett 50-tal djur. Det var alltså i Skåne som det svenska kronviltet, den s.k. nominatunderarten *Cervus elaphus elaphus*, räddades från utrotning.

Nuvarande utbredning och populationsstatus

Nominatunderarten finns i södra halvan av Skåne med de största koncentrationerna på Österlen och i södra – centrala Skåne. Traditionellt starka fästen som Håckeberga-Börningeområdet, Vombsjöområdet och syd-sydost om Sjöbo ner mot Sjölandskapet är även idag kärnområden för kronviltet. Under framförallt den senaste tjugoårsperioden har kronviltet ökat starkt på Österlen med Christinehof som centrum. En spridning härifrån ses nu både nord-nordväst längs Linderödsåsen och syd-sydost längre ner på Österlen. Sedan åtminstone 1950-talet har det funnits kronvilt nordväst och norr om Ringsjöarna. Förekomsten här verkar ha varit som starkast i slutet av 1980-talet, men på senare år verkar antalet djur ha minskat starkt.

Övriga förekomster av kronvilt i Sverige är resultat av utsättningar och rymningar från hägn. Dessa djur har en blandad genetisk härkomst och stammar troligen till stor del från besättningar som hållits i jakt- och djurparker runtom i Europa, där omflyttningen av djur från olika områden och inkorsningar av olika underarter varit omfattande genom seklerna.

Två färskta undersökningar visar att den genetiska integriteten hos det ursprungliga svenska kronviltet med stor sannolikhet finns bevarad i dagens sydsånska population. Att populationen varit nära utrotning och gått igenom en mycket smal flaskhals, visas också av en låg genetisk variation. Det finns en stor genetisk skillnad mellan den skånska populationen och andra populationer i Sverige och Norge.

Dagens populationsstorlek i Skåne är cirka 2 500 till 3 000 djur före jakt. Jaktsäsongen 2014/2015 fälldes 764 djur inom licensområdet. Brunstinventeringen 2014 gav en sammansättning på 42% hindar, 25% kalvar, 22% unghjortar (bedömd ålder 1-5 år) och 11% vuxna hjortar (bedömda som sex år och äldre).

Hot mot nominatunderarten

Nominatunderarten av kronvilt tillhör hotkategori ”Nära hotad” (NT) i Rödlistan för hotade arter enligt rödlistans D-kriterium som utgår från antalet reproduktiva individer i en population. Med en populationsstorlek på 3000 djur före jakt, och en god köns- och åldersfördelning kan den skånska populationen av nominatunderarten kunna anses vara livskraftig.

Den skånska populationen tros vara den enda kvarvarande av nominatunderarten efter att den ursprungliga populationen på Själland utrotats och populationerna på Jylland och på kontinenten blandats med kronvilt av annat ursprung. Hybridiseringsrisken med djur som härstammar från hägn och har en blandad genetisk bakgrund är stor och utgör i nuläget ett allvarligt hot mot nominatunderarten. Från Blekinge sprider sig kronvilt över Ryssberget västerut norr om Ivösjön. Norr om Kristianstad finns en population med spridningscentra i Hanaskog-Vanåsområdet. Även på Kullahalvön finns nu en frilevande population med en bakgrund i hägn. Det finns också hägn med kronvilt av främmande ursprung inom utbredningsområdet för nominatunderarten i södra Skåne.

Det finns ett förslag om att införa allmän jakt på kronvilt. Ett avskaffande av den licensreglerade jakten skulle leda till ett mycket hårt jakttryck på handjur och en brist på fullvuxna hjortar (sex år och äldre). De fullvuxna hjortarna har stor betydelse i kronviltets ekologi. På kort sikt skulle antalet djur sannolikt minska, men på lång sikt är det troligt att antalet djur skulle öka på grund av en hög andel hindar i populationen, enligt det mönster som för närvarande ses i Danmark.

ÖVERGRIPANDE MÅL

- En livskraftig population som regleras till 3 000 djur före jakt med en jämn könsfördelning och en hög medelålder för handjuren (10 % av stammen ska utgöras av handjur i åldern 6-14 år).
- Årliga uppföljningar för att säkerställa att licenstilldelning klarar av att balansera populationen till önskad nivå.
- Att hybridiseringsrisken med djur från andra populationer och från hägn eliminerats.
- Att skadeförebyggande åtgärder möjliggör en samförvaltning av kronvilt och skogs- och jordbruk.
- En utbredning och geografisk fördelning inom förvaltningsområdet som tillgodoser önskemål ur jakt-, naturvårds- och skadeperspektiv.
- Att kronviltet är en högt skattad resurs i landskapet utifrån såväl ett jaktligt som ett naturvårds- och upplevelseperspektiv.

Åtgärder och rekommendationer för att nå och upprätthålla målen

- En fortsatt årlig och utökad inventering som ger ett gott kunskapsläge om populationsutveckling samt om köns- och ålderssammansättning.
- En reglerad och samordnad förvaltning med ett bibehållet licenssystem enligt nuvarande modell som bygger på resultaten från inventeringen inom licensområdena och som garanterar en god köns- och ålderssammansättning i populationen efter det jaktliga uttaget.
- Inrättande av ett förvaltningsområde som avgränsas av de viltstängsel som Trafikverket sätter upp längs vägar ska motverka risken för uppblandning med kronvilt av främmande härkomst.
- Forskning som bidrar med kunskap som kan förbättra inventeringsmetoder och skadeförebyggande åtgärder.
- Utveckling av och rådgivning om skadeförebyggande åtgärder
- Styrning av kronhjort till mindre skadekänsliga områden där detta är möjligt.
- Frikostig licenstilldelning i kronviltets spridningsfronter samt i områden där det är hög täthet.

JAKTLAGSTIFTNING OCH FÖRVALTNING

Merparten av utbredningsområdet i södra och centrala Skåne ingår i så kallade "kronhjortsområden". Här regleras jakten genom licenstilldelning från och med andra måndagen i oktober till och med sista januari. Det finns sex Kronhjortsområden, vilka tillsammans utgör det som brukar kallas licensområdet (Bilaga 1). I övriga Skåne råder allmän jakt från och med andra måndagen i oktober till och med sista januari. Där det råder allmän jakt i Skåne är det alltså fri avskjutning av hindar, kalvar och hjortar. (Jaktförordningen § 4, 5 och 7.)

Vid licenstilldelningen tas hänsyn till den rådande situationen för kronvilt i olika delområden, baserat på inventeringar och kontakter med markägare och jägare. De enskilda markerna bedöms utifrån förekomst av kronvilt, läge, areal, arrondering och fördelning mellan skogs- och jordbruksmark, där skog väger tyngre än jordbruksmark. Minimiarealen för att få tilldelning är 200 ha. Eftersom förvaltningen av stammen försvåras av många små jaktenheter uppmuntras samgående till större enheter genom ökad licenstilldelning. Stor hänsyn tas till att kronviltet i Skåne har relativt stora hemområden och att de säsongsvandrar och pendlar mellan olika områden som kan ligga 10-tals km ifrån varandra. Med tanke på att medelarealen för licenssökande marker är drygt 800 hektar (199 till 10 200 hektar inför säsongen 2014/2015) innebär detta att många jaktmarker delar på och jagar samma djur, vilket man måste ta hänsyn till vid när fördelningen av licenser görs.

Följande typer av licenser delas ut: 1) Kalv, 2) Hind som får bytas mot kalv, 3) Hjort upp till och med 5 taggar som får bytas mot hind eller kalv, 4) Hjort upp till och med 8 taggar som får bytas mot hind eller kalv, 5) Valfritt djur utan taggbegränsning.

Licensansökningarna behandlas av en arbetsgrupp vid länsstyrelsen, den s.k. "Kronhjortsgruppen", som tillsätts efter beslut av Viltförvaltningsdelegationen. Kronhjortsgruppen har inte beslutanderätt, utan lämnar ett förslag till Viltförvaltningsdelegationen som fastställer licenstilldelning. I

Regional förvaltningsplan kronvilt.

Kronhjortsgruppen ingår ansvarig tjänsteman vid länsstyrelsen, en representant från markägareorganisationerna, en representant från Skogsstyrelsen, en representant för naturskyddsföreningen (tillika inventerare/kronviltextpert), en representant för Jägareförbundet samt ytterligare en inventerare/kronviltextpert. Kronhjortsgruppen ska föra minnesanteckningar vid sina möten.

När man fått besked om den tilldelade licensen kan man till länsstyrelsen komma in med ett yttrande om man inte är nöjd med antalet tilldelade djur, eller typen av djur. Om man skjuter hela sin tilldelning har man under säsongen möjlighet att lämna in en ansökan om extra tilldelning. I regel behandlas ansökningar om extra tilldelning generöst. Såväl ansökningar om extra tilldelning som yttranden avseende ordinarie tilldelning behandlas av Kronhjortsgruppen. Nyttjandegraden av tilldelade licenser inom licensområdet som helhet, ligger i regel på ca 65-75 %.

Utredning av misstänkt olaga jakt (av såväl kronvilt som andra arter) bör ges hög prioritet i syfte att få en avskräckande effekt. Inventering och fotodokumentation av handjur ökar chansen att upptäcka illegal jakt och kan vara till god hjälp i polisens utredningsarbete.

INVENTERING

Inventeringen ger kännedom om populationsutveckling, reproduktion samt köns- och åldersfördelning. Resultatet från inventeringen kommuniceras direkt till de större marker som hyser merparten av kronviltpopulationen inom inventeringsområdena. Då kan även avskjutningen diskuteras och rekommendationer ges inför jaktsäsongen mot bakgrund av aktuell information. Genom att hjortar ofta kan fotodokumenteras under såväl brunsten som under sommaren kan också tilldelning och avskjutning samordnas mellan brunstområden och de marker där hjortarna tillbringar resten av året. Ofta kan fotografier på gamla, skjutbara hjortar ges både till de marker där hjorten brunstat och de marker där hjorten befinner sig efter brunsten, till hjälp vid identifikation under jakt.

FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Ett förvaltningsområde inrättas med huvudsyfte bibehålla en jaktbar, livskraftig population på 3000 djur före jakt och för att förhindra hybridisering med kronvilt i norra Skåne. Syftet är också att fortsätta det goda jaktliga samarbetet mellan olika markägare och kunna arbeta med skadeförebyggande åtgärder samt information.

En stor del av E22 mellan Blekingegränsen och Hörby ska byggas om eller har byggts om, och en stor del av sträckan kommer att ha viltstängsel när hela ombyggnationen är färdig. Det kommer att skapas en barriär genom landskapet på denna sträcka som då också kan användas för att avgränsa ett förvaltningsområde. Det viltstängsel som är tänkt avgränsa förvaltningsområdet längs E22 är inte planerat för att skydda nominatunderarten av kronvilt utan sätts upp av trafiksäkerhetsskäl oberoende av förvaltningsplanen. Länsstyrelsen förordar alltid att viltpassager ska skapas när längre vägsträckor förses med viltstängsel. Längs E 22 förordar vi undergångar istället för övergångar. Medan annat vilt i regel nyttjar tunnlar, använder kronvilt ogärna dessa. Denna avgränsning medför att de delar av nuvarande licensområde C som ligger norr om E22 inte införlivas i förvaltningsområdet. Samtidigt hamnar ett område från Linderödsåsens nordostsluttning norrut till Kristianstad-Bromölla, där det idag råder allmän jakt, inom förvaltningsområdet. Från markägareföreträdare och Skogsstyrelsen har det framförts önskemål om att utbredningsområdet för nominatunderarten inte bör utökas ytterligare norrut. Vi låter därför E 22, ostkusten och sydkusten vara fysisk barriär för förvaltningsområdet men själva förvaltningsområdet sträcker sig upp till E22 vid Tollarp, längs vägen mellan Tollarp-Östra

Regional förvaltningsplan kronvilt.

Sönnarslöv-Degeberga-Olseröd-Östersjön. Norr och öst om detta område ska det vara allmän jakt på kronhjort.

Länsstyrelsen kommer inte att bevilja nyetablering av hägn som håller kronvilt som inte är av nominatunderarten eller närbesläktade arter som wapiti eller sikahjort inom förvaltningsområdet. På sikt ska nuvarande kronviltbestånd i befintliga hägn avvecklas eller ersättas med kronvilt av nominatunderarten. För att detta ska vara möjligt bör det upprättas hägn med kronvilt som härrör från dagens vilda population. Befintliga hägn som kan tänkas komma ifråga som avelshägn är exempelvis Skånes Djurpark och Agusa hägnet.

UTANFÖR FÖRVALTNINGSOMRÅDET

Utanför förvaltningsområdet gäller fortsatt en allmän jakttid på alla djur enligt nu rådande föreskrifter utanför licensområdet.

FÖRVALTNINGSUTMANINGAR

Varför behövs en reglerad och samordnad förvaltning?

Arter med relativt små hemområden, som rådjur, kan förvaltas framgångsrikt på mindre ytor medan arter som rör sig över stora arealer med många jakträttsinnehavare, t.ex. älg och kronvilt kräver samförvaltning, framförallt när handjuren kan erbjuda begärliga troféer. Den långsiktiga förvaltningen anses idag allt viktigare i både jägar-, naturvårds-, och markägarorganisationer.

En välbalanserad population utifrån köns- och åldersfördelning är viktigt ur ett naturvårdsperspektiv men också ur ett långsiktigt jägarperspektiv är en kvalitativ, långsiktig förvaltning viktig. För att minska skador på skog och gröda för de agrara näringarna är en balanserad population med god medelålder dessutom ett mycket bättre alternativ än en förvaltning som bygger på höga andel av framförallt hondjur och kalvar och en hög populationstillväxt. Detta är tydligt i älgförvaltningen där en enig viltförvaltningsdelegation arbetar för en jämn könsfördelning, höjd medelålder och högre kalvavskjutning för att få en älgstam av hög kvalitet och minskade skador på skogen. Forskning visar att för hård troféjakt kan resultera i en permanent minskning i horn- och kroppsstorlek i en population eftersom handjur med större horn löper större risk att dö innan de har spridit sina anlag vidare.

Konsekvensen av detta blir ett underskott på hjortar och en brist på fullvuxna hjortar Dessa fullvuxna hjortar spelar en viktig roll under brunsten. Hjortarnas bröl gynnar igångsättningen av ägglossning hos hindarna och hindarna väljer också de hjortar som brölar mest frekvent, vilket är liktydigt med de hjortar som är mest framgångsrika vid slagsmål och som har störst parningsframgång Det är därför av stor betydelse att andelen hjortar är tillräcklig samt att tillräckligt många tillåts uppnå fullvuxen ålder. I Danmark har man lång allmän jakttid på kronvilt för alla som har jakträtten på minst ett hektar. Resultatet av detta system är en population utan mål eller kontroll och med dålig kvalitet År 2000 sköt man i Danmark 3 000 kronvilt, jaktsäsongen 2013/14 hela 10 300! Den kraftiga ökningen kan förklaras med ett hårt jakttryck på handjur och ett medvetet lågt jakttryck på hondjur vilket leder till att en allt högre andel av populationen är hindar som kan få, och får kalv. Dovviltet i södra Sverige uppvisar samma utveckling som kronviltet i Danmark: högt jakttryck på handjur, väldigt lågt jakttryck på hondjur och en mycket hög tillväxt i populationen, trots en generös, allmän jakttid. Bara i Skåne

Regional förvaltningsplan kronvilt.

finns det idag tiotusentals dovhjortar och skadorna på både grödor och skog från dovhjort är mycket stora på många håll. Då vi inte har ett licenssystem för dovhjort är det dock svårt att styra förvaltningen eller minska populationsökningen.

Störning av friluftsliv

Stora delar av Skåne är tätbefolkat och besöksstrycket på våra små skogsområden kan därför bli väldigt stort och därför svårt för en störningskänslig art som kronvilt att finna lugna och ostörda miljöer. På en av de viktigaste lokalerna, Vombs fure, tas nu fram en viltvårdsplan i samråd med markägaren Malmö stad som syftar till att styra det ökande friluftslivet på ett sätt som minskar störningen. Förhoppningen är att få en plan färdig under 2015.

Vägar, järnvägar och annan exploatering

Det är viktigt att hänsyn tas till kronviltet och konsekvenser analyseras vid väg- och järnvägsprojekt och annan exploatering. På olycksdrabbade sträckor och vid nya vägprojekt finns det skäl att utreda effekter på kronviltet och annat vilt. Viltstängsel kan vara nödvändigt, men kan också få en barriäreffekt som påverkar såväl dygnsrörelsemönster som vandringar mellan olika områden. Det kan i samband med detta finnas behov av att utreda frågan om faunapassager över vägar för att undvika isolering av kronhjortspopulationer och andra arter.

Stängsel

Kvarlämnad eller löst sittande stängseltråd i befintliga stängsel – såväl taggtråd som eltråd – utgör en fara för både dov- och kronhjortar som inte bör underskattas.

Skador på skog och gröda

Skador i jord- och skogsbruk utgör den största anledningen till konflikter med kronhjort och annat klövvilt. Färska beräkningar visar på de stora ekonomiska förluster som kan drabba skogsägare på grund av kronhjortens barkskalning på rödgran, men även andra trädslag kan drabbas.. Forskning visar också att höga skadenivåer kan uppkomma redan vid låga kronhjortstätheter. Dessa beräkningar understryker vikten av att utveckla och implementera skadeförebyggande åtgärder som alternativa trädslagsval och skötselmetoder i skogsbruk, viltanpassat skogsbruk, effekt av viltvårdsåtgärder och utfodring, olika typer av skydds- och behandlingsmetoder av stammar, jämförande studier mellan områden med respektive utan skador, samt utvecklande av metoder för att styra djuren från skadekänsliga områden till andra områden. Erfarenheter från länder med lång erfarenhet av kronviltförvaltning bör tas tillvara. Detta är kunskap som inte bara skulle minska konflikten mellan kronhjort och skogsbruk i Skåne, utan det skulle vara av stort värde för all klövvilts- och kronviltförvaltning i Sverige. Eventuella interaktioner mellan de olika klövviltarterna (kronvilt, dovvilt, rådjur, älg och vildsvin) är oklara men viktiga att fastställa. Då dessa arter uppträder allt oftare i samma marker finns det ett behov av forskning som underlättar samförvaltning, inte minst i förhållande till viltskador.

PÅGÅENDE SKADEFÖREBYGGANDE ARBETE

- Naturvårdsverket nyligen gett anslag för en kunskapssammanställning om barkskalning och motåtgärder. Tanken med en sådan sammanställning är att ta fram ett kompendium med fakta och rekommendationer om motåtgärder, som kan vara till hjälp för skogsägare, myndigheter, skogsförvaltare, rådgivare och jägare. Kunskapssammanställningen ska också kunna tjäna som utgångspunkt för vidare forskning och utveckling av motåtgärder anpassade efter skånska eller svenska förhållanden.
- Malmö Stad och Lunds kommun finansierar tillsammans arbetet med att ta fram en viltvårdsplan för Vombs fure. Viltvårdplanen syftar till att minska störning och öka tillgänglig föda så att kronhjortarna i högre utsträckning uppehåller sig där än i områden där de gör större skada. Diskussioner förs också om att göra foderskapande åtgärder i naturreservatet Klingavälsåns dalgång och på det militära övningsfältet Revingefältet. Om det går att styra en större andel av den totala populationen på 3000 djur till områden där de gör mindre skada/där acceptansen för skador är större så minskar konflikten mellan de agrara näringar och kronhjort.
- På Christinehofs marker görs foderskapande åtgärder med syfte att minska antalet kronhjortar och skadorna på grannfastigheterna. Det forskningsprojekt som startade 2005 har tagit fram ny kunskap om hemområdesstorlek, rörelsemönster, habitatval, reproduktion, effekter av jaktlig störning. Det finns dock ett fortsatt behov av kunskap rörande födoval, habitatval och rörelsemönster. Inte minst är detta kunskap som kan vara till hjälp i arbetet med att motverka skador på skog och gröda.

HUR OLIKA AKTÖRER KAN FRÄMJA EN GOD FÖRVALTNING

- Skogsstyrelse, länsstyrelse, markägarorganisationer, jägarorganisationer samt skogsbolag bör bidra med erfarenheter av motåtgärder mot skador samt ta fram och sprida information om faktorer som påverkar skadeförekomst och hur skador kan motverkas.
- Genom viltvårdsåtgärder kan markägare, skogsförvaltare och jägare förbättra tillgången på föda. Stora möjligheter till detta finns nu genom det så kallade förgröningsstödet i landsbygdsprogrammet. För att förbättra tillgängligt bete kan man anlägga viltåkrar med för kronviltet attraktiv gröda. Viltåkrarna kan även användas för att försöka minska trycket på andra grödor samt försöka styra kronviltet till områden, alternativt hålla kvar dem i områden, där acceptansen är större. Vintertid kan en genomtänkt utfodring tjäna samma syfte. Det är önskvärt att mängden löv och betesbegärliga träd och buskar ökar i skogen. Likaså finns det ett behov av att förbättra möjligheter för vegetation i fält- och markskikt. Genom att gynna annan vegetation såväl i bestånd som i kantzoner kan foderutbudet förbättras. Detta kan göras genom riktade åtgärder som exempelvis brynplanteringar, men också genom ett viltanpassat skogsbruk eller skogsskötselmetoder där man frångår likåldriga monokulturer av framförallt barrträd.
- Genom att anlägga särskilda bestånd för daglega kan man som markägare och jägare försöka minska risken för störning. Dessa daglegebestånd kan även användas för att försöka styra djuren från områden och bestånd där risken för skador på skog är stora. De anlagda bestånden bör helst ha en areal om minst cirka 1 ha och placeras strategiskt i förhållande till områden för födosök, viltväxlar, skadekänslig skog och störningskällor.

Regional förvaltningsplan kronvilt.

- Markägare, jägare, naturvårdsintressen, turism- och friluftorganisationer, kommuner och länsstyrelsen skulle kunna samarbeta kring hur allmänhetens önskan om upplevelser av kronvilt kan tillgodoses, samtidigt som detta och övrigt friluftsliv styrs så att det inte orsakar störning för kronviltet.
- På Övedskloster har en årlig temadag om kronvilt arrangerats av Jägareförbundet Skåne, länsstyrelsen i Skåne län samt Anders Jarnemo under åren 2012-2015. På temadagen har information getts om stammens utveckling och den gångna säsongens avskjutning.. Temadagen är ett bra tillfälle att sprida information och kunskap, samtidigt som det ger en möjlighet för markägare och jägare att direkt diskutera kronviltfrågor med företrädare för Jägareförbundet, länsstyrelsen, forskningen och Kronhjortsgruppen. Dagen erbjuder även en kontaktmöjlighet jägare/markägare emellan. Det är önskvärt att denna temadag kan fortsätta hållas, utvecklas och förbättras.

Finansieringshjälp för åtgärder

INVENTERING

I nuläget finansieras den årliga inventeringen till största del av länsstyrelsen, Stiftelsen Skånska landskap och Jägareförbundet Skåne med bistånd av naturskyddsföreningen i Skåne, Svenska Turistföreningen Skåne, samt privata medel. Förhoppningen är att dessa aktörer även i fortsättningen kan bidra med finansiering, men förhoppningen är också att länsstyrelsen kan öka sitt bidrag. Tilläggs kan att en stor del av handläggningsarbetet av licensansökningar idag sker ideellt.

SKADEFÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

Här bör Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Länsstyrelsen, skogsbolag och markägarorganisationer kunna bidra med finansiering av forskning och metodutveckling. Finansiering kan även tänkas komma från olika former av forskningsstiftelser. För finansiering av rådgivning och markägarkontakter kan Skogsstyrelsen, länsstyrelsen samt markägarorganisationer förslagsvis samarbeta.

INFORMATION

För allmän information om kronvilt bör länsstyrelsen stå som finansiär. Kanske kan även Region Skåne, Stiftelsen Skånska Landskap, Naturskyddsföreningen i Skåne samt Jägareförbundet i Skåne bidra till detta.

Bilaga 1

